

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

§. 1. Processio Spiritus sancti à Filio, probatur ex Scripturis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

inter Milsarum solemnia cantari cœperit, incertum est. Justinus II. primo Imperii sui anno, qui fuit Christi 565. iussit Symbolum Constantinopolitanum in Orientalibus Ecclesiis cani. Idem pro Ecclesiis Hispaniarum constitutum est in Toletana Synodo tertia, can. 2. ann. 589. Recaredi Regis quarto. Octavo saltem sæculo ad finem vergente, cani cœpit à Gallis & Germanis; & anno 809. jam ab illis canebatur cum additione, *Filioque*, ut colligitur ex Actis Collationis Legatorum Synodi Aquilgransenfis, anno 809. celebratæ, cum Leone Papa tertio, qui hanc consuetudinem nondum inveteratam canendi Symbolum Constantinopolitanum cum additione, *Filioque*, improbavit. Hanc tamen consuetudinem aliquantò post eodem sæculo ipsamet Romana Ecclesia videtur recepisse, Nicolao I. autore, vel alio ejus decessore. Hoc enim Nicolao videtur exprobrare Photius, in encyclica Epistola, quam contra Nicolaum scripsit ad primarias Sedes Orientales.

Græci, ut ex dictis apparet, nobiscum profitentur contra Arianos & Macedonianos, Spiritum S. procedere à Patre. Hoc etiam expressè dicit Scriptura, Joan. cap. 15. *Cum venerit Paraclitus, inquit Christus, quem ego mittam vobis à Patre, Spiritum veritatis, qui à Patre procedit, &c.* Et post Scripturam, unanimi consensu docent Patres, tum Græci, tum Latini, & cum Patribus Concilia, tum particularia, tum generalia. Tota ergo cum Græcis difficultas nobis est de processione Spiritus S. à Filio, quam negant; & nos, tanquam veritatem pertinentem ad fidem, sequentibus paragraphis demonstrabimus.

§. I.

Processio Spiritus Sancti à Filio, probatur ex Scripturis.

1. Joan. cap. 16. sic ait Christus: *Si non abiero, Paraclitus non venit ad vos. Si autem abiero, mittam eum ad vos.* Ergo Filius mittit Spiritum Sanctum. Ergo mittit eum vel per imperium, sicut dominus mittit servum; vel per consilium, sicut sapiens mittit eum, quem instruit; vel denique per productionem naturalem, sicut planta mittit folia & flores. Non primum, aut secundum: nam neutro illo modo mitti potest verus Deus: Sanctus autem Spiritus verus Deus est. Ergo tertium dicendum est.

2. Eodem illo cap. sic loquitur Christus de Spiritu sancto: *Ille me clarificabit, quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis. Omnia quaecumque habet Pater, mea sunt. Propterea dixi, quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis.* Igitur Spiritus sanctus accipit scientiam à Filio. At non accipit per doctrinam, neque per infusionem: uterque enim ille modus repugnat Deo. Ergo accipit per productionem. Item quidquid habet Pater, habet etiam Filius, præter relationem scilicet paternitatis, ut exponunt Patres & Concilia. Sed Pater est principium Spiritus sancti. Ergo & Filius.

3. Ad Gal. cap. 4. dicitur: *Misit Deus Spiritum Filii in corda vestra.* Et Matth. cap. 10. *Non vos estis, qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis.* Ergo sicut Spiritus S. est spiritus Patris, ita & est spiritus Filii. At non est spiritus Patris, nisi quia procedit à Patre. Ergo nec est spiritus Filii, nisi quia procedit à Filio. Sic argumentatur S. Augustinus tract. 99. in Joan. Cur, inquit, non credamus, quod etiam de Filio procedat Spiritus S. cum Filii quoque ipse sit spiritus?

§. II.

Processio Spiritus sancti à Filio, probatur autoritate Patrum Græcorum.

Primus occurrit nobis Gregorius Thaumaturgus in sua fidei professione, in qua sic loquitur de Spiritu sancto: *Unus Spiritus sanctus, ex Deo existen-*

tiam habens, & qui per Filium apparuit, scilicet hominibus: imago Filii, perfecti perfecta, &c. 1. Itaque Gregorius dicit, Spiritum sanctum apparuisse per Filium, hoc est, Spiritum sanctum à Filio missum esse ad homines. Ergo secundum Gregorium, Spiritus sanctus procedit à Filio: in divinis enim, quod Gregorium non latuit, persona non mittitur, nisi ab ea, à qua producit. Hinc Pater nunquam dictus est mitti, quia ingenuus est. Filius vero dicitur mitti à Patre, nunquam dicitur mitti à Spiritu sancto, quia à solo Patre gignitur. Quare si Spiritus S. non solum à Patre, sed etiam à Filio dicitur mitti, ut re vera dicitur, certè non dicitur mitti ab utroque, nisi quia ab utroque procedit.

2. Juxta Gregorium, Spiritus S. est perfecta Filii imago, naturalis scilicet, non artificialis. Ad hoc autem non sufficit, quod Spiritus sanctus perfectam habeat cum Filio in essentialibus omnibus similitudinem; sed præterea requiritur, ut ab eo producat: imago enim naturalis habet essentialiter ad id, cujus est imago, ordinem producti ad producentem. Hinc in humanis frater non est imago fratris, quantumcumque supponatur habere cum eo similitudinem in natura. Hinc etiam in divinis, secunda persona non esset imago naturalis primæ, si ab ea non procederet. Sicut ergo Gregorius eodem loco dicit Filium esse naturalem Patris imaginem, quia procedit à Patre; ita & dicit Spiritum S. esse naturalem Filii imaginem, quia procedit à Filio.

Secundus est S. Athanasius, qui sic ait sermon. 4. contra Arianos: *Non tria principia, aut tres Patres introducimus, sicut Marcionista; cum non tres soles ad comparisonem adducamus, sed unicum solem, ejusque splendorem, unicamque ex ambobus lucem: ita unum principium agnoscimus, &c.* Ecce ut ostendat, Patrem, Filium, & Spiritum S. unum esse rerum omnium conditarum principium, non tria principia, comparat eos non tribus solibus, qui si existerent, quia nullum inter se ordinem haberent, tria principia facerent; sed soli, splendori, & luci; Patrem quidem soli, qui nec est à splendore, nec à luce; Filium splendori, qui est à sole; Sanctum denique Spiritum luci, quæ est à sole & splendore. Sensit igitur sanctus Athanasius Patrem à nullo, Filium à Patre, Spiritum sanctum à Patre & Filio procedere.

Hanc ejus mentem esse, ampliùs declaratur ex eo, quod expressè dicit inferius, Spiritum sanctum à Verbo accipere scientiam: *Si admittas, inquit, Spiritum scire, multo magis Verbum, quatenus est Verbum, à quo etiam Spiritus accipit, id (nempe diem judicii) non incognitum habere admittas.* Itaque secundum Athanasium, Spiritus S. non solum à Patre, sed etiam à Filio accipit scientiam. Atqui, secundum eundem, non accipit per institutionem: hic enim modus accipiendi convenire non potest Deo, & Athanasius Spiritum sanct. credidit verum Deum. Ergo, secundum Athanasium, Spiritus sanctus scientiam accipit à Patre & Filio per productionem, adeoque procedit ab utroque.

Eandem tradit doctrinam S. Athanasius in epist. ad Serapionem de Spiritu S.: *Filius à Patre mittitur Filius Spiritum mittit Cum igitur istiusmodi ordinem & naturam habeat Spiritus ad Filium, qualem Filius habet ad Patrem, qui fieri potest, ut qui Spiritum creaturam dicit, non illud idem necessario & de Filio sentiat? Si enim Filii Spiritus creatura est, consequens est, ut dicant, etiam verbum Patris creaturam esse. Itaque sic argumentatur S. Doctor. Spiritus mittitur & datur à Filio, sicut Filius mittitur & datur à Patre. Unde sicut Filius est ex Deo Patre, & est Verbum ejus; ita Spiritus est ex Deo Filio, & Spiritus ejus. Ergo vel Spiritus S. non est creatura, vel ipse quoque Filius creatura est; & si Filius non est creatura, sed Deus, quia est ex Deo Patre, sanctus quoque Spiritus creatura non est, sed Deus, quia est ex Deo Filio. Et verò sicut Filius immanenter producit à Deo Patre, & ita Pater*